

Barndom i armod anno 2000+

Af Heidi Hansen'

Engang var armod noget med en barndom med pligter, fattigdom, dårlig mad og ringe (ud)dannelse. I dag har de færreste børn en barndom med hårdt arbejde, penge er der helt generelt flere af, og alle har mulighed for at få en uddannelse. Hvor er der så armod i Danmark, når vi ser bort fra de familier, som også i dag lever med økonomisk fattigdom?

Rytme

Alle børn fødes uden at have en rytme. Det er opdragernes opgave at sørge for at give barnet en rytme i tilværelsen og for at barnet får underbevidst fornemmelse for, hvornår man skal sove, og hvornår man skal være vågen. Rytme i livet i form af en fast døgnrytme får jeget/ånden til at inkarnere i kroppen. Det gamle princip om ro, rytme og regelmæssighed i børneopdragelsen er således baseret på stor visdom om, hvad der former en optimal ramme for at det lille barn kan finde ind i livet.

Barndom i dag består af en hverdag, som modarbejder at børnene får en rytme. Nogle børn skal allerede fra de er 6-12 måneder gamle vænne sig til 5 dage med én rytme og 2 dage med en anden rytme. Forældrene overfører deres eget behov for at slappe af, sove længe, spise lækker mad etc. til børnene, sådan at alle "falder ud" af hverdagens rytme i weekender og i ferier. Det er hverken sundt for børnene

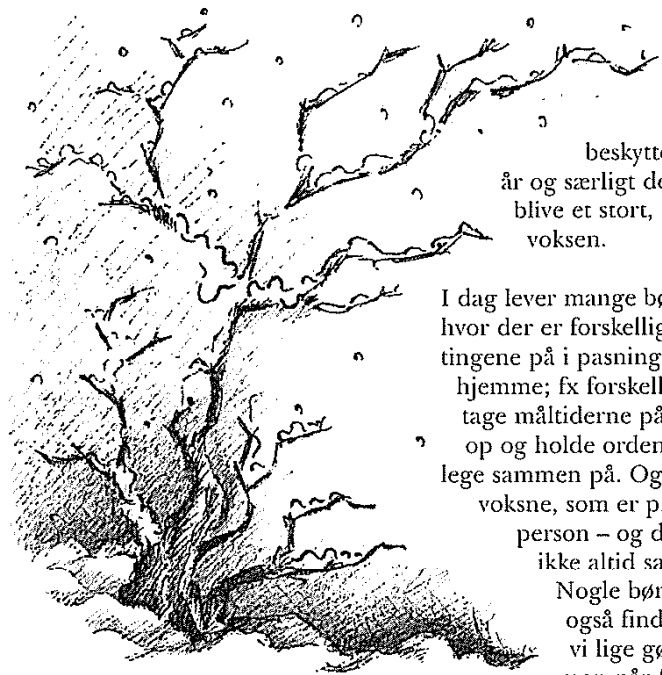
eller de voksne – men børnene har ikke et valg. De får kun en rytme, hvis de voksne skaber rammerne for, at en sådan rytme kan indfinde sig.

Manglende rytme og regelmæssighed gør det sværere for jeget at inkarnere rigtigt, og dermed bliver det sværere for mennesket at stå frem i verden med de kvaliteter, som det er sat i verden for at virke med og udvikle. Børn uden rytme har svært ved at mærke sig selv, har svært ved at finde en indre ro (er rastløse) og er enten for apatiske eller for rastløse. Når der ikke er en forudsigelig rytme i hverdagen kommer børnene til enten at være alt for vågne eller alt for trætte på tidspunkter, hvor det burde være tid til noget andet.

Forudsigelighed

Idealet for opdragelse af små børn er, at alle dage har samme rytme og samme forudsigelighed, og at måltider, leg og søvn foregår i samme tidsrum hver dag. Tilsvarende er idealet,

til sunde og stærke organer; på samme måde som eksempelvis en kastanje skal passes og beskyttes gennem mange år og særligt de første, for at blive et stort, smukt træ som voksen.

I dag lever mange børn i en hverdag, hvor der er forskellige måder at gøre tingene på i pasningsordningen og hjemme; fx forskellige måder at indtage måltiderne på, måder at rydde op og holde orden på, og måder at lege sammen på. Og der er forskellige voksne, som er primær omsorgsperson – og disse voksne har ikke altid samme holdninger. Nogle børn skal oven i det også finde ud af, hvordan vi lige gør hos far og hos mor, når forældrene ikke bor samme sted.

Konsekvensen er, at børnene alt for tidligt skal udvikle en bevidsthed om "hvordan vi gør her" frem for at stille sig ind i livet med naiv tillid til hverdagens forudsigelighed. Alt for stor fokus på forskellige systemer og de voksnes forskellige "måder" fastholder barnets bevidsthed og tærer på de kræfter, som skal bruges til at bygge sunde og stærke organer.

Børn som lever i den form for hverdag bliver gode til at aflure de voksne og gode til at tilpasse sig de forskellige rammer. Men det sker ikke uden

at de voksne omkring barnet afvikler hverdagen på samme måde og deler holdninger til forskellige emner (fx hvad man må og ikke må). Sigtet er at skabe mest mulig indre ro i barnet og mest mulig ubekymret "tulle-tid" for at understøtte en harmonisk udvikling af det fysiske legeme.

Det lille barn er ikke et lille menneske fysisk set – altså en kopi af en voksen i mindre størrelse. Det lille barn er født med anlæg til at udvikle de organer, som efter mange års modning kan bære funktionerne i et voksent menneske. Disse anlæg til organer skal næres og beskyttes for at udfolde sig

omkostninger; selvom mange voksne kan tale sig ind i, at det gør børnene mere samarbejdsvillige og øger børnenes fleksibilitet. Børnene får for stort fokus på de voksne og deres behov/ønsker på et tidspunkt, hvor barnet ikke skal have et fokus, men skal leve i en ubekymret trillen rundt i verden uden at støde sig på de voksnes følelsesliv og de voksnes behov. Og uden at skulle omstille sig hele tiden.

Det mærkes på de små børn ved at de får en indre uro (fx "hvornår er det nu, at jeg skal hen til far igen?"). Voksne, som har levet i et sådan omskifteligt miljø som børn, er rastløse, har svært ved at samle sig og fokusere, og lever for meget med i "hvad andre synes og taler om".

Glæde ved pligter

Vi må erkende, at der bare er mange tilbagevendende pligter i et voksenliv: Vaske tøj, lave mad, købe ind, gøre rent, tømme skrald, betale regninger, hente og bringe etc. Disse pligter er en slags "gudernes gave" til menneskeheden, fordi de minder os om, at vi er her for at leve et jordisk liv og gøre os nogle erfaringer med livet i denne verden. Ved at gøre pligten forbinder vi os med vores livsopgave (karma) og de erfaringer, som vi skal have med fra dette liv. Det at gøre hverdagens pligter er således en vigtig terapeutisk udfordring for voksne, som mangler lykkefølelse og har svært ved at finde en mening med livet (at forbinde sig med deres livsopgave)

I dag går både far og mor på arbejde i mange familier. De hjemlige pligter skal så klares uden for arbejdstiden, og ofte når der mangler overskud til lige at finde på og til lige at have børnene med på den sjove måde. Løsningen bliver i mange hjem, at far og mor gør arbejdet selv, fordi det er hurtigere – eller også køber man sig fra husarbejdet som fx rengøring. Nogle børn vokser op med det indtryk, at husligt arbejde er noget, som bare skal overstås. Eller at det er andres arbejde at rydde op efter dem og holde rent i huset.

Det er en løsning, som ikke er god af flere grunde. Først og fremmest lider stemningen i et hjem under, at der ikke er nogen, som har tid og lyst til at holde hjemmet rent og finder glæde i at skabe skønne rammer om familiens liv. Oprydning, rengøring og at pynte sit hjem forædler de rammer, som man opholder sig i. Og så styrker det viljeskræfterne at gøre pligten frem for at udskyde opgaverne i en uendelighed eller slet ikke at få dem løst. Børn har brug for at lære, hvordan man holder rent omkring sig, og hvordan renhed, ordentlighed og skønhed i det ydre giver mulighed for at få ro og afklarethed i det indre.

Idealet må være, at vi lærer børn at gøre pligterne med glæde – for de hjemlige pligter rammer jo os alle på et eller andet tidspunkt. Men ikke mindst fordi det at gøre pligten med

glæde styrker viljeskræfterne til at gøre de pligter, som hører med til at udvikle sig i løbet af livet. Det kan fx være kraften til at gennemføre det seje træk i et uddannelsesforløb eller kraften til at gå igennem svære perioder i tilværelsen.

Usund voksensnak

Lange arbejdstider, lange dage i pasningsordninger, stress og bekymret voksensnak i hjemmet er ikke godt for børns trivsel. Også selvom nogle voksne mener, at intellektuel voksensnak stimulerer børnene til tidligt at udvikle et stort ordforråd og interesse sig for de voksnes verden. Det er rigtigt, at børnene gør sig umage for at snakke med for at imponere de voksne, når det er den eneste måde, de kan få

kontakt på. Men det er ikke godt for børn for tidligt at komme for tæt på voksenverdens pligter og bekymringer. Børnene tager nemlig ansvar for det, der foregår omkring dem – og således også for de voksnes stress, indre uro, bekymringer og vrede over arbejdslivet.

Og disse voksensfølelser kan børnene af gode grunde ikke fordøje og gøre noget ved.

Konsekvensen af for meget voksensnak er sorte rande under øjnene, dårlig nattesøvn på grund af angst, at børnene kommer

til at tale voksensprog for tidligt uden at vide hvad de egentlig siger, og at børnenes tanker sværmer for

meget om bekymringer for fremtiden. Børn der lever i et sådant univers hele tiden mister alt for tidligt barndommens ubekymretthed.

Sanse-næring

Alle mennesker, og således også små børn, optager ifølge Rudolf Steiner en væsentlig del af de nødvendige vitaminer og mineraler gennem sanserne. Det er således ikke ligegyldigt, hvor mennesket opholder sig og lever, og hvad det er for sanseindtryk, som skal fordøjes og bruges til at bygge nye organer om natten.

I dag lever alt for mange børn og voksne i et syntetisk, uskønt indemiljø, ligesom mange kommer for lidt ud i naturen. Det har alvorlige konsekven-

ser for de børn, som nu vokser op i "perleplade-børnehaver" og herefter fragtes hjem i en bil og tilbringer resten af dagen foran TV og computere.

Disse børn kommer til at mangle den formdannende impuls, som mennesket modtager ved at stille sig ind i naturen, sanse årstidens rytme og tage næring af naturen gennem sanserne. De mangler fornemmelsen af årstidens skiften og evne til at få timer til at gå med at pille med julekogler eller finde fjer ude i skoven til påskepynten.

Naturen er ikke kun en kulisser for den ugentlige løbetræning eller en skovtur. Naturen tilbyder os at sanse os som en del af noget større, at sanse årstidens rytme - som også spejler sig i menneskets sjæleliv, at næres af naturens skønhed, at fornemme sig selv som et ur-menneske uden for tid og sted, at optage livsnødvendige vitaminer og mineraler, at udvikle et stærkt immunforsvar etc.

Armod anno 2009

Ideelt set skal årene fra 0-7 være fuldstændig uden bekymringer og opleves som evig leg i eget tempo for at vække en følelse af at "verden er god" i barnet, og for at forankre en helt grundlæggende lykkefølelse, som man skal næres af resten af livet. Armod opstår i dag, når børn skal leve i et voksen-regime med forskellige regler og systemer, når man ikke kan mærke sig selv fordi hverdagen mangler rytme og forudsigelighed, når børn kommer for tæt på de voks-

nes bekymringer for tidligt, når børn ikke lærer glæden ved at gøre pligten (men kun kan være glade når "vi slapper af") og når børn mangler næring fra naturen omkring os.

Konsekvensen af de voksnes valg er, at en del af nutidens børn som voksne vil få en krop, hvor organerne er svage og muligvis også degenererede i forhold til det potentiale, som var muligt. Og at disse børn som voksne mangler indre ro, lykkefølelse, og evnen til at gøre det gode for sig selv, fordi de ikke kan mærke/sanse sig selv og deres egne behov.

Armod anno 2009 består i, at børn ikke får en tilstrækkelig følelsesmæssig, åndlig og sansemæssig næring – og at nogle voksne ikke kan eller vil erkende, at denne næring er livsnødvendig for at udvikle sig til et sundt menneske.

¹ Heidi Hansen er uddannet antroposofisk heilpraktiker og arbejder med irisanalyse, antroposofisk medicin og samtaleterapi - se www.helsepraksis.dk